

Specifika a podpora vzdělávání

Žák střední školy se zrakovým postižením a profesní vzdělávání

Vliv zrakové vady na osobnost jedince

- vliv na celou osobnost
  - psychický a fyzický vývoj
- primární postižení a sekundární změny
- míra vlivu závisí na:
  - diagnóze
  - závažnosti – stupni vady
  - době vzniku a etiologii vady

Rodina dítěte s vrozeným zrakovým postižením

- narození dítěte s postižením – trauma, zátěž
- fáze přijetí pozice rodiče s postižením
  - šok a popření
  - postupná akceptace a vyrovnávání se s problémem
  - fáze realismu
  - plná akceptace
- sourozenci

Puberta/starší školní věk (11-15)

- sociální úkol
  - osamostatnění z vazby na rodinu
  - hledání vlastní identity
  - ukončení - volba povolání a diferenciacie zájmů
- období tělesných změn
- kritičnost vůči okolí a sobě samému
- image mezi vrstevníky

Puberta u jedinců se ZP

- náročnější období než u intaktní populace
- přecitlivělost na své postižení
- po začlenění skrze volnočasové aktivity, oblékání
- revolta, negativismus následkem omezujícího sociálního tlaku
- vzdělávání v integraci
  - kompenzace dobrým prospěchem X špatné prospívání
  - realističtější uvědomění si omezení

Konec puberty u mládeže se ZP

- volba povolání/školy
  - diferenciacie školním prospěchem a limitace handicapem
  - krize identity – deprivace v oblasti seberealizace
  - aktivní role rodičů při vyhledávání školy
- úroveň kompetencí žáka - faktor úspěšné volby

Adolescence (15-18)

- období hledání vlastní identity a fáze přípravy na povolání
- ztráta role žáka a rovnosti, diferenciacce zájmů
- na konci období –zařazení mezi zdravé (pro některé nová situace → krize identity)

Adolescence u jedinců s ZP

- poslední šance uvolnění se z vazby na rodinu
  - vazba na skupinu stejně postižených (efekt similarity)
  - vazba na skupinu zdravých (sociální strategie pro uspokojující vztahy)
- volba povolání
  - omezení výběru
  - ovlivnění rodiči
  - nereálné představy – úloha rodiny

Konec adolescence u jedinců s ZP

- přechod do zaměstnání
  - zařazení mezi zdravé
  - nezaměstnanost (ohrožení seberealizace a sociální adaptace → pasivita)
- partnerství, popř. rodičovství – potvrzení normality
  - prestiž a rovnocennost ve společnosti
  - omezení výběru partnera (hra na jistotu, izolace, zdravý partner)

Formy vzdělávání žáků se zrakovým postižením

Výběr formy

- Hlediska pro výběr vzdělávání
  - složky školní zralosti v mladším školním věku
  - osobnostní rysy dítěte
  - vybavení školy (materiální i personální)
  - umístění školy
  - akceptace vady mladého člověka rodinou
  - druh a stupeň vady zraku

Formy speciálního vzdělávání

- **Vyhláška MŠMT č. 73/2005, Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných**
- **formy speciálního vzdělávání**
  - **individuální integrace - běžná mateřská škola**
  - **skupinová integrace - speciální třída při běžné mateřské škole**
  - **speciální škola - mateřská škola pro zrakově postižené**
  - **kombinace výše uvedených**

Kurikula pro vzdělávání

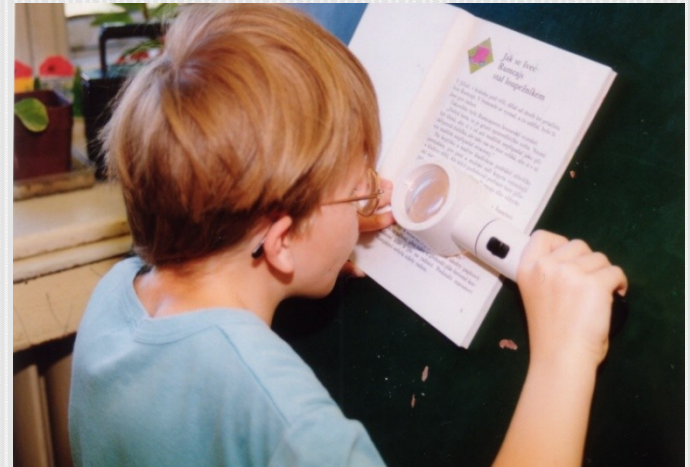
- Rámcový vzdělávací program pro základní a střední vzdělávání
  - **klíčové kompetence**
  - **specifické kompetence**
- Školní vzdělávací program

Střední škola pro zrakově postižené

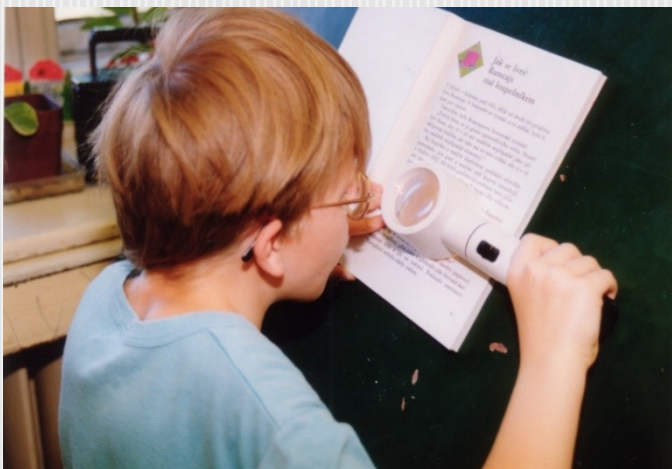
- speciální vzdělávání - Vyhláška č. 73/2005
  - SOU pro zrakově postižené
  - OU pro zrakově postižené
  - praktická škola pro zrakově postižené
  - gymnázium pro zrakově postižené
  - střední odborná škola pro zrakově postižené
  - konzervatoř pro zrakově postižené
- předměty speciálně pedagogické péče zařazeny v ŠVP - podpora specifických kompetencí

Integrované vzdělávání

- o přijetí rozhoduje ředitel školy se souhlasem zákonného zástupce
- podpora **speciálně pedagogického centra pro žáky se zrakovým postižením**
- faktory úspěšné integrace
  - týmová práce učitelů
  - žák s postižením
  - spolužáci
  - rodiče
  - ostatní odborníci (asistent pedagoga,...)

Integrované vzdělávání

Speciálně pedagogické centrum

- **Vyhláška MŠMT č. 72/2005** o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- **speciálně pedagogické centrum** je školské poradenské zařízení
  - poradenské služby integrovaným žákům i žáků ve speciálních školách (v oblasti diagnostiky)
  - ambulantní formou a formou návštěv školských zařízení, případně v rodině
  - zajišťuje připravenost na povinnou školní docházku
  - Vykonává diagnostiku psychologickou i spec.ped.
  - Poradenství pedagogickým pracovníkům
  - metodickou podporu škole

Podpůrná opatření při výuce

- informovanost učitele a spolužáků o problému postižení, sdělení samotného žáka
- podmínky pro práci
- správné osvětlení a optimální pracovní místo
- začlenění do aktivit třídy, využití dramatu a dalších alternativních výukových metod
- verbalizace, názornost, úprava textů, změna požadavků na zrakovou práci

Specifika výuky žáka se zrakovým postižením

- Jazyková výuka a humanitní předměty
  - výcvik paměti a technika zápisu, třídění informací
  - volba správného komunikačního prostředku a práce s textem
- Přírodní vědy
  - Modely, reliéfní obrázky
  - Speciální sady a pomůcky
  - Audiovizuální nahrávky
  - Zvýraznění kontur, překrývání barevnými foliemi
  - Zpětná projekce
- Estetické vědy – viz. CD Loretánská
- Tělesná výchova
  - informovanost o diagnóze a omezeních z toho vyplývajících

Upravené prostředí třídy základní školy pro ZP žáky

Současný přehled středních škol pro zrakově postižené I

- **Gymnázium pro zrakově postižené a střední odborná škola pro zrakově postižené (Praha)**
  - gymnázium
  - obchodní akademie
  - obchodní škola
- **Střední škola Aloyse Klara (Praha)**
  - keramická výroba
  - kartáčnické a košíkařské práce
  - Keramik
  - Čalouník
  - Knihař
  - rekondiční a sportovní masér
  - textilní výtvarnictví

Současný přehled středních škol pro zrakově postižené II

- **Konzervatoř Jana Deyla a střední škola pro zrakově postižené (Praha)**
  - Hudba
  - Zpěv
  - ladění klavírů a hudebně kulturní činnost
- **Praktická škola při Škole Jaroslava Ježka**
- **Střední škola, základní škola a mateřská škola pro zrakově postižené (Brno)**
  - obchodní akademie
  - sociální péče
  - masér sportovní a rekondiční masér
  - práce ve zdravotnických zařízeních, tkalcovské práce

Vzdělávání jedinců se ZP na vysoké škole

- zvyšuje se počet vysokoškolských studentů se zrakovým postižením
- podpora středisek pro pomoc studentům s postižením (Carolina, Teiresiás, atd.)
- <http://www.teiresias.muni.cz/?chapter=2-4>